

Verkkotoimittajan työkalupakki

Verkkopalvelu Opintopolun sisällöntuottajan oppaan suunnittelu

Sampo Utriainen

Opinnäytetyö

Journalismin koulutusohjelma

2013

Tiivistelmä

Tekijä tai tekijät Sampo Utriainen	Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2007
Raportin nimi Verkkotoimittajan työkalupakki Verkkopalvelu Opintopolun sisällöntuottajan oppaan suunnittelu	Sivu- ja lii- tesivumäärä 32 + 2
Opettajat tai ohjaajat Miisa Jääskeläinen	
<p>Tämän produktityyppisen opinnäytetyön aiheena on verkkopalvelu Opintopolun sisällöntuottajan oppaan suunnittelu ja toteutus. Opinnäytetyön tarkoituksena oli verkkopalvelu Opintopolun sisältökonseptin kehittäminen sekä tuottaa konkreettinen sisällöntuotannon työkalu. Opintopolku avataan vuoden 2013 lopussa. Sen tavoitteena on olla kansalaisten keskeisin koulutustiedon lähde Suomessa.</p> <p>Sisällöntuottajan opasta tarvitaan yhteistyökumppaneiden ja alihankkijoiden briiffaamiseen, toimitustyön korkean laadun varmistamiseen sekä verkkopalvelun käytettävyyden edistämiseen. Tavoitteena oli myös näyttää konkreettisesti se osaaminen ja ammattitaito, mikä on saavutettu HAAGA-HELIAN journalismin koulutusohjelmassa.</p> <p>Sisällöntuottajan opas ja raportti perustuvat Oppijan verkkopalvelu -hankkeessa tuotettuun materiaaliin, käyttäjä tutkimukseen ja konseptimäärittelyyn, tekijän omiin kokemuksiin verkkotoimittajana sekä alan kirjallisuuteen.</p> <p>Raportissa esitellään konseptisuunnitteluun ja sisällöntuotantoon liittyvät keskeiset käsitteet. Siinä kuvataan kehitysprojektin suunnittelu ja toteutus: sisältökonseptin määrittely ja juttutyypin suunnittelu. Raportissa arvioidaan myös suunnitteluprosessia, tavoitteiden onnistumista ja kehittämisprojektissa opittua.</p> <p>Opinnäytetyön toimeksiantaja on Opetushallitus. Opinnäytetyön suunnittelu alkoi syksyllä 2011, mutta sen tekeminen huipentui syksyyn 2012.</p> <p>Lopputuloksena on viimeistelty Opintopolun sisällöntuottajan opas, joka julkaistaan sähköisenä pdf-julkaisuna. Valmis opas sai hyvän vastaanoton, ja se otettiin heti käyttöön. Opasta hyödynnetään myös sisällöntuotannon suunnittelussa.</p>	
Asiasanat Sisältötuotanto, toimitustyö, verkkoviestintä, verkkopalvelut, verkkotoimittajat	

Author Sampo Utriainen	Group or year of entry 2007
The title of thesis Web Editor's Tool Box The Planning of a Guide on Content Planning for the Web Service Studyinfo	Number of pages and appendices 32 + 2
Supervisor(s) Miisa Jääskeläinen	
<p>The subject of this product-related thesis is the planning and implementation of a content planning guide for the web service Studyinfo. Its purpose was to develop an outline definition of the web service and to produce a concrete content production tool. Studyinfo will be opened at the end of 2013. Its objective is to be the most central comprehensive source of information regarding the education of Finnish citizens.</p> <p>A guide on content planning was needed to brief co-operative partners and subcontractors, to insure high quality editorial work and to promote usability of the web service. The objective was also to concretely show the know-how and professional skills achieved through the journalism degree programme at HAAGA-HELIA University of Applied Sciences.</p> <p>The guide on content planning and the report are based on material produced in the project Learner's Online Service, a user study, outline definitions, the author's own experiences as a web editor and relevant literature of the field.</p> <p>Central concepts related to outline planning and content production are presented in the report. In it, the planning and implementation of the development project are described, including definitions of outline contents and the planning of story types. In the report the planning process, the reaching of objectives and what was learned in this development project are all looked at.</p> <p>The commissioner of the thesis is Finnish National Board of Education. The planning of the thesis began in the autumn of 2011; work on it culminated in the autumn of 2012.</p> <p>The final result is a finished guide on content planning, published as an electric PDF publication. This guide got a good reception and was taken into use immediately; it has also been utilised in the planning of content production.</p>	
Key words Content production, editing, net communication, internet services, web editors	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyönä verkkopalvelu Opintopolun sisällöntuottajan opas	1
1.2	Toimeksiantaja Opetushallitus.....	3
1.3	Opinnäytetyön tavoitteet.....	4
1.4	Oppijan verkkopalvelu	5
2	Keskeisiä käsitteitä	6
3	Konsepti ohjasi suunnittelua	9
3.1	Tutkimuksella selvitettiin koulutustiedon käyttäjiä	9
3.2	Mallilukijat rakennettiin käyttäjätiedon perusteella	11
4	Kehitysprojektin toteuttaminen	13
4.1	Ideasta tiedonhankintaan.....	13
4.2	Sisällöntuottajan oppaan suunnittelu.....	15
4.2.1	Sisältökonseptin määrittely.....	15
4.2.2	Verkkoympäristön ehdot.....	17
4.2.3	Puhuttelu ja tyyli	19
4.2.4	Juttutyypit ja muu toimituksellinen sisältö	21
4.3	Valmis opas	22
5	Kehitysprojektin arviointi	24
5.1	Oma arvio työprosessista	24
5.2	Mitä opin	25
5.3	Toimeksiantajan palaute	26
5.4	Kehitysehdotukset ja suunnitelman jatko	27
5.5	Mitä olisin tehnyt toisin	28
	Lähteet	30
	Litteet	33
	Liite 1. Opintopolun etusivu, luonnos 22.3.2013	33
	Liite 2. Opintopolun sisältösivu, luonnos 22.3.2013.....	34

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyönä verkkopalvelu Opintopolun sisällöntuottajan opas

Suunnittelin opinnäytetyönä Opetushallituksen uuden verkkopalvelun Opintopolun sisällöntuottajan oppaan. Palvelu avataan vuoden 2013 lopussa. Työn toimeksiantaja oli Opetushallitus (OPH), jossa työskentelen tuottajana/verkkotoimittajana.

Sisällöntuottajan opas tuli Opetushallituksen verkkotoimitukseen käyttöön. Verkkotoimitus vastasi Opintopolun sisällöntuotannosta. Verkkotoimitukseen kuuluivat verkkopäätoimittaja Satu Meriluoto, verkkoviestinnän suunnittelija Sanna Eskelinen, tuottajat Sampo Utriainen ja Regina Westermarck. Suunnittelin ja toteutin sisällöntuottajan oppaan vuosina 2011–2013. Työn tekeminen painottui syksyyn 2012.

Sain ajatuksen sisällöntuottajan oppaan tekemisestä verkkotoimituksen viikkopalaverissa, joissa nousi esiin tarve kirjallisesta ohjeistuksesta sisällöntuotannon tueksi. Olin myös itse kaivannut selkeitä ohjeita ja linjauksia juttujen ja kuvien ja muun sisällön tuotantoon. Samaan aikaan verkkotoimitus määritteli juttuformaatteja, mistä oli luontevaa jatkaa sisällöntuottajan oppaan suunnitteluun.

Alun perin olin ajatellut suunnitella opinnäytetyönä Opintopolun monimediakonseptin, joka kattaisi sisällöntuotannon Internetiin, älypuhelimeen ja tablettiin. Opintopolun rahoittaja opetus- ja kulttuuriministeriö päätti syksyllä 2012, että palvelun monikanavaisuus toteutetaan vuonna 2015. Jouduin rajaamaan tarkemmin opinnäytetyötäni, ja päätin tehdä sisällöntuottajan oppaan, jossa keskityn internetsisällön tuottamiseen. Tällaiselle työlle oli eniten tarvetta, sillä Opintopolun sisältöjen toimittaminen huipentuu syksyyn 2013. Silloin palvelun julkaisujärjestelmä otetaan käyttöön, ja sisällöt editoidaan ja viimeistellään julkaisemista varten. Kun ehdotin opinnäytetyön aihetta verkkopäätoimittaja Satu Meriluodolle, hän piti sitä loistavana ideana.

Innostuin sisällöntuottajan oppaan tekemisestä, kun Journalismin koulutusohjelman uutiskirjoittamisen kurssilla pääsin perehtymään STT-Lehtikuvan tyylikirjaan. Tyylikirja antoi selvän osviitan, miten ja miksi journalistista työtä tehtiin. Myös Opintopolku tar-

vitisi sellaisen. Pääsin opinnäytetyössäni hyödyntämään aikaisempaa kokemustani toimittajana ja tiedottajana sekä sitä, mitä olin oppinut HAAGA-HELIAN journalismin koulutusohjelmassa. En ryhtynyt tekemään pelkästään opinnäytetyötä, vaan opinnoistani jäisi käteen jotain konkreettista, josta olisi hyötyä koko työyhteisölle.

Opinnäytetyöni oli työelämän kehittämishanke, jonka tarkoituksena oli Opetushallituksen sähköisen koulutustiedotuksen kehittäminen. Tein opinnäytetyön toiminnallisena opinnäytetyönä eli produktina. Opinnäytetyöni koostui produktista, joka käsitti taitetun pdf-muotoisen sisällöntuottajan oppaan ja opinnäytetyöraportin. Jatkoin työssäni vuonna 2011 valmistunutta Koulutustiedon verkkopalvelun konseptointi -projektia, joka aloitti Opintopolun suunnittelun. Projektissa kartoitettiin koulutustiedon käyttäjien tarpeita, koulutustiedon käyttöä netissä ja tuotettiin verkkopalvelun konsepti teknistä määrittelyä varten. (Opetushallitus 2010, 4.)

Sisällöntuottajan opasta tarvittiin, koska Opintopolun sisällöntuotanto on osittain ulkoistettu ja hajautettu. Verkkotoimitus tuottaa tietoa opiskelusta, tutkinnoista ja koulutukseen hakemisesta eri koulutusasteilla. Verkkotoimitus ostaa osan sisällöstä ulkopuolisilta alihankkijoilta, lähinnä toimittajilta ja valokuvaajilta. Toimituksellista sisältöä hankitaan myös oppilaitosyhteistyön avulla. Eri alojen opiskelijat tuottavat sisältöä, esimerkiksi omiin opintoihin liittyvinä kurssi- ja harjoitustehtävinä.

Opetushallituksen yleissivistävän koulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen yksiköt tuottavat tietoa koulutusaloista sekä ammatillisten perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen kuvaukset. Työ- ja elinkeinoministeriö tuottaa kuvauksia ammattinettiin, josta ne linkitetään Opintopolkuun. Korkeakoulut tuottavat korkeakoulututkintojen ja korkeakoulujen koulutusalojen kuvaukset. Kaikki oppilaitokset tuottavat itse oman oppilaitoksen, sen yksiköiden ja opetuspisteiden kuvaukset.

Esittelen raportissa työn taustan, sisällöntuottajan oppaan suunnitteluun liittyneet keskeiset käsitteet sekä työn tietoperustan. Kuvaan myös kehitysprojektin suunnittelun ja toteuttamisen, ja esittelen Opintopolun sisältökonseptin ja juttutyypit. Arvioin projektin onnistumista ja hyödynnettävyyttä sekä omaa oppimistani.

1.2 Toimeksiantaja Opetushallitus

Opinnäytetyön toimeksiantaja Opetushallitus on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen valtion keskusvirasto. Se vastaa muun muassa esi- ja perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen, aikuiskoulutuksen, vapaan sivistystyön (esimerkiksi kansanopistot, kansalais- ja työväenopistot, opintokeskukset, kesäyliopistot) sekä taiteen perusopetuksen kehittämisestä.

Opetushallitus

- järjestää nuorten ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteishaut
- ylläpitää opiskelijavalintarekisteriä
- järjestää kielitutkintoja
- järjestää ja rahoittaa jatkokoulutusta opettajille sekä muulle koulutoimen henkilöstölle
- vastaa ulkomaisten tutkintojen tunnustamisesta sekä kehittää ja tuottaa oppimateriaalia.

Opetushallituksen sähköinen koulutustiedotus on keskittynyt kahteen verkkopalveluun: Koulutusnetti.fi ja Opintoluotsi.fi.

Koulutustietoa tarjotaan myös hakupalveluissa

- www.admissions.fi
- www.amkhaku.fi
- www.haenyt.fi
- www.opekorkeahaku.fi
- www.yliopistohaku.fi.

Uudesta Opintopolusta löytyvät jatkossa kaikki sähköiset hakupalvelut. Koulutusnetti ja Opintoluotsi jäävät pois käytöstä.

1.3 Opinnäytetyön tavoitteet

Sisällöntuottajan oppaan tarkoituksena oli vakiinnuttaa uuden verkkopalvelun toimitukselliset käytännöt. Ennen kaikkea opasta tarvittiin alihankkijoiden ja yhteistyökumppaneiden ohjeistamiseen ja briiffamiseen. Sisällöntuottajan oppaan tarkoituksena oli myös koota yhteen koko Opintopolun toimituksellinen sisältö. Tavoitteena oli toimitetun aineiston yhdenmukaisuuden ja tasalaatuisuuden varmistaminen sekä käytettävyyden edistäminen. Opasta tarvittiin myös editoinnin työkaluksi. Oppaan piti soveltua sisällöntuotannon ohjekirjaksi aloitteleville ja kokeneille toimittajille sekä eri alojen asiantuntijoille. Monet sisällöntuottajista ovat asiantuntijoita, jotka ovat tottuneet kirjoittamaan toisilleen.

Opintopolku on kansalaispalvelu, jonka toimituksellisen linjan mukaan Opintopolun sisällöntuotannon tavoitteena oli ohjata, kannustaa ja aktivoida käyttäjiä. Koulutustiedotuksessa pyrittiin pois viranomaistiedotuksesta käyttäjän aktiivista tiedonrakentamista tukeviin sisältöihin, jotka ovat selailtavassa muodossa tutustumista varten. (Meriluoto 2012.)

Jokaisen sisällöntuottajan pitää tietää perusteellisesti, millaista sisältöä omaan mediaan tuotetaan ja millaista tyyliä käytetään (Kershner 2012, 28).

Oma tavoitteeni oli laajentaa osaamiseni mediakonseptin ja sisällöntuotannon kokonaisvaltaiseen suunnitteluun sekä oppia ymmärtämään, mistä hyvä konsepti muodostuu ja mihin sitä tarvitaan. Halusin perehtyä laajemmin hyviin journalistisiin periaatteisiin ja käytäntöihin sekä oppia soveltamaan niitä käytäntöön. Samalla halusin laajentaa verkkoviestinnän ja verkkojulkaisemisen osaamistani ja perehtyä syvällisesti verkkomediaan sekä sen ominaisuuksiin ja erityisvaatimuksiin. Tärkeää oli myös, että toimeksiantaja koki tekemäni sisällöntuottajan oppaan hyödylliseksi ja tarpeelliseksi ja pystyi hyödyntämään sitä.

1.4 Oppijan verkkopalvelu

Oppijan verkkopalvelu -hanke on opetustoimen sähköisen asioinnin verkkopalvelukonaisuus. Hankkeessa rakennetaan Koulutuksen sähköinen sivistyskeskus (Opintopolku.fi), josta löytyvät jatkossa kaikki sekä kansalaisten että koulutuksen ja opetuksen järjestäjien palvelut esiopetukseen ilmoittautumisesta aikuiskoulutukseen.

Tavoitteena on helppokäyttöinen palveluportaali, joka tarjoaa kattavasti opiskelua ja siihen hakeutumista sekä oppimista ja urasuunnittelua tukevia palveluita elinikäisen oppimisen periaatteella. Palvelu tukee yksilöllisten oppimispolkujen suunnittelua ja toteuttamista. Palvelu on tarkoitettu muun muassa koulutukseen hakeutujille, opiskelijoille, oppilaitoksille ja koulutuksen järjestäjille.

Oppijan verkkopalvelu toteutetaan vaiheittain Opetushallituksessa vuosina 2011–2015. Palvelun käyttöliittymä Opintopolku.fi avataan vuoden 2013 lopussa.

Opintopolussa koulutustiedotus ja sähköiset hakujärjestelmät ovat samassa palvelussa. Opintopolussa on tietoa tutkinnoista, ammateista sekä opiskelusta eri oppilaitoksissa. Kansalainen löytää jatkossa kaiken tutkintoon johtavan koulutuksen yhdestä osoitteesta. Palvelun käyttäjä voi esimerkiksi hakea tutkintoja, lukea opiskelu- ja uratarinoita, pohtia ja vertailla koulutusvaihtoehtoja ja hakea koulutukseen.

Opintopolku julkaistaan kolmella kielellä: suomenkielinen Opintopolku, ruotsinkielinen Studieinfo ja englanninkielinen Studyinfo.

Liitteessä 1 sivulla 33 on luonnos Opintopolun etusivusta, ja liitteessä 2 sivulla 34 on luonnos yhdestä sisältösivusta.

Hanke on osa valtiovarainministeriön ohjelmaa Sähköinen asiointi ja demokratian vauhdittaminen (SADe-ohjelma). Sen tavoitteena on tarjota kansalaisille ja yrityksille hyödyllistä, sujuvaa ja helppoa sähköistä asiointia julkisiin palveluihin.

2 Keskeisiä käsitteitä

Editointi

Editointi tarkoittaa niitä keinoja, joilla journalistista sisältöä muokataan lukijaa kiinnostavaan muotoon ja joilla parannetaan laatua (Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 14). Jutun eri osat yhdistetään toisiinsa ja koostetaan yhdeksi elementiksi, ja journalistinen aineisto viimeistellään julkaisukuntoon (Kuutti 2012, 33). Editointi kattaa koko toimituksellisen prosessin juttujen suunnittelusta palautteeseen (Helle 2011, 170).

Formaatti

Formaatti tarkoittaa yksityiskohtaista kuvausta siitä, miten idea toteutetaan käytännössä (Virkkunen 2002, 15). Formaatti on konseptin ajallinen, paikallinen ja yksityiskohtainen sovellus, ja se antaa konseptille toistuvan ja muista julkaisuista erottuvan muodon. Siinä voidaan määritellä juttujen rakenne, aihepiirit, kirjoittamisen tapa ja visuaalinen ulkoasu. (Töyry 2005, 66–67.) Formaatti voi tarkoittaa myös lehden ulkoasua, esimerkiksi tabloid, A4, broadsheet (Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 45). Formaatti on niin vakiintunut, että sisältö ja muoto voidaan kopioida ja monistaa (Töyry 2005, 67).

Konsepti

Konsepti tarkoittaa yleensä määrätietoisen suunnittelutyön tulosta. Sana konsepti tarkoittaa luonnosta, suunnitelmaa tai käsitettä (Virkkunen 2002, 14–15). Kun mediamaailmassa puhutaan konseptista, sillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi tiedotusvälinettä mediumina – televisio, radio, sanomalehti. Toisaalta konseptiksi voidaan mieltää myös yksittäisen lehden formaatti, esimerkiksi tabloid, A4, broadsheet. (Ruoranen 2010, 12.) Televisio- ja radio-ohjelmien tuotannossa konseptilla tarkoitetaan yleensä toistuvan ohjelman ideaa, johon voi liittyä formaatti eli yksityiskohtainen kuvaus siitä, miten idea toteutetaan käytännössä (Virkkunen 2002, 15).

Konsepti määrittää sisältöä ja ulkoasua koskevat linjaukset. Konseptissa kuvataan kelle, miten ja miksi sisältöä tehdään ja julkaistaan, mitä tarpeita se tyydyttää ja miten julkaistu sisältö eroaa muista saman lajityypin edustajista. Konseptin avulla voidaan tavoittaa haluttu kohderyhmä, ohjata sisällön tuotantoprosessia ja saavuttaa tavoiteltu

laatu. (Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 16 ja 26.) Yksittäisen median konsepti syntyy sitä toteuttavan yhteisön päivittäisessä työssä ja pohdintoissa (Helle 2011, 113).

Mallilukija

Mallilukija on toimituksen kehittämä fiktiivinen hahmo, jota toimitus pitää mielessään apuvälineenä rakentaessaan lehden juttuja ja visuaalista tyyliä. Työvälineeksi tarkoitettu mallilukija ei ole oikea henkilö vaan hahmo, joka tiivistää tärkeitä tietoja edustamastaan lukijaryhmästä, kuten koulutustaustan, asuinpaikan, elämäntyylin, iän, sukupuolen, sosioekonomisen aseman, harrastukset ja mediankäyttötavat. Mallilukija on tiivistelmä kohderyhmän tavoitelluimmasta henkilöstä, joka toimii toimituksellisen työn mittatikkuna. (Blomqvist 2012, 14–15; Helle 2011, 121; Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 36–37.) Mallilukijaa määriteltäessä käytetään tietoja yleisöstä. Mallilukijaa käytetään apuna tekstin sisällön rakentamisessa, kun näkökulmia, aiheita, tekstin yksityiskohtia pohditaan ja valitaan. (Helle 2011, 121 ja 125.)

Tavoiteohjattu suunnittelu

Tavoiteohjattu suunnittelu (Goal-Directed Design) on amerikkalaisen Cooper Designin kehittämä menetelmä, jossa pyritään löytämään tuotteen lopulliset käyttäjät ja tunnistamaan heidän todelliset tarpeensa. Verkkopalvelun suunnittelun työkaluiksi kehitetään käyttäjätutkimuksen avulla arkkityyppejä eli mallikäyttäjiä. Jokainen arkkityyppi kuvaa tietyn käyttäjäryhmän tarpeita, käyttäytymismalleja ja tavoitteita, jotka vaikuttavat lopputuotteeseen koko suunnittelu- ja toteutusprosessin ajan. Tavoiteohjattu suunnittelu on Yhdysvalloissa rekisteröity tavaramerkki, jonka omistaa Cooper Ltd. (Cooper 2013.)

Tyylikirja

Tyylikirjat ovat toimituskohtaisia ohjekirjoja, jotka toimivat kirjoittavien ja editoivien toimittajien, graafikoiden, valokuvaajien sekä muun toimituksen apuna. Osa tyylikirjoista on julkisia, osa vain kyseisen lehden toimituksen käytössä. Tyylikirja antaa ohjeet, miten toimituksellista sisältöä pitää tehdä. Se voi myös kuvata lehden tai uutistoimiston journalistisia tavoitteita, esimerkiksi STT Lehtikuva. Se voi määritellä graafisen suunnittelun peruslinjat ja mallit. (Lautala 2011, 7; Raimoaho 2010, 17.) Tyylillä tarkoitetaan niitä tapoja ja käytäntöjä, joilla jokaisessa mediassa tuotetaan sisältöä (Kershner 2012, 28).

Verkkopalvelu

Verkkopalvelu tarkoittaa internetverkkoon liitetyn tietojärjestelmän antamaa palvelua organisaation sidosryhmälle tai organisaatiolle. Verkkopalvelulla voidaan tarkoittaa myös palvelimen verkkoon tarjoamaa palvelua, englanniksi network service. Verkkopalvelun voi määrittellä myös internetissä olevaksi multimedia- tai sisältökokonaisuudeksi. (Web-opas 2013.)

3 Konsepti ohjasi suunnittelua

3.1 Tutkimuksella selvitettiin koulutustiedon käyttäjiä

Sisällöntuottajan oppaan suunnittelu perustui Opintopolun suunnittelua varten laadittuun konseptiin. Koulutustiedon verkkopalvelun konseptointi -projektissa selvitettiin vuosina 2010–2011 laajalla käyttäjätutkimuksella koulutustiedon käyttäjien tarpeita. Projektin tuloksena syntyi uuden koulutustiedon verkkopalvelun konsepti teknistä määrittelyä varten.

Konseptin suunnittelussa käyttäjää koskeva tieto on keskeistä. Tuotteen käyttöä ja käyttäjiä koskevaa tietoa jalostetaan tuote- ja palvelukonseptien luomisessa ja suunnittelussa. Siksi on tiedettävä, mitä käyttäjät tekevät ja mitä he tarvitsevat, jotta tuotteen ominaisuuksia voidaan suunnitella. (Hyysalo 2009, 61.)

Koulutustiedon verkkopalvelun konseptointi -projektiin osallistuivat Opetushallitus, Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia ja työ- ja elinkeinoministeriö sekä konsulttina ohjelmistoalan palveluyritys Cybercom. Projektia veti Opetushallituksessa projektipäällikkö Ulla Angervo. Projektiryhmään kuuluivat Opetushallituksesta Irmeli Lehtovaara (viestintä), Satu Meriluoto (verkkotoimitus), Mika Perkiö (tietohallinto), Seppo Ränninranta (tietohallinto), Sampo Utriainen (verkkotoimitus) ja Regina Westermarck (verkkotoimitus) sekä Palmeniasta suunnittelijat Milla Härmä, Anne Karkulahti, Marko Kuparinen ja Merja Ukkola. Cybercomilta projektissa työskentelivät interaction designer Satu-Maria Hellstén, interaction designer Susanna Härkönen, AD Markus Meriluoto, projektipäällikkö Liisa Rusanen, interaction/graphic designer Laura Styrman sekä ohjelmistoarkkitehdit Markus Heikkilä ja Aki Teppo.

Konseptin suunnittelussa keskeistä oli käyttäjätutkimus, jonka Cybercom toteutti tavoiteohjatulla suunnittelulla. Tutkimuksessa haluttiin selvittää koulutustiedon käyttöä ja käyttäjiä. Tutkimuksen aluksi haastateltiin taustatietoa varten 12 Opetushallituksen asiantuntijaa. Haasteltavilta kysyttiin näkemyksiä Opetushallituksen koulutustiedotuksesta, sähköisistä palveluista ja painotuotteista sekä haastateltavien itsensä näkemiä mahdollisuuksia ja haasteita. (Opetushallitus 2010, 18.)

Käyttjähaastatteluita tehtiin eri puolilla Suomea. Niissä haastateltiin 81 koulutukseen hakeutuvaa nuorta ja aikuista sekä koulutustietoa tarjoavaa ammattilaista: oppilaita, opiskelijoita, opinto-ohjaajia, koulutusneuvoja ja aikuisopiskelijoita peruskouluissa, lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, yliopistoissa ja aikuiskoulutuksessa. Haastatteluilla haluttiin selvittää, miten haastateltavat hakivat ja käyttivät koulutustietoa, heidän tavoitteitaan sekä miten uusi verkkopalvelu olisi heille hyödyksi. (Opetushallitus 2010, 25–28.)

Tutkimuksen tulosten (Opetushallitus 2010, 38) mukaan koulutustiedon käyttäjillä oli yleisiä käyttäytymismalleja:

- Käyttäjille oli tärkeää ajankohtainen, tuore ja luotettava tieto. Päätösten tueksi haluttiin laajasti tietoa sekä toimialoista että yksittäisistä yrityksistä.
- Käyttäjät halusivat tietoa eri näkökulmista: sekä virallista että tavallisten ihmisten tuottamaa sisältöä, jossa oli omia näkökulmia ja mielipiteitä sekä ammatinharjoittajien kuvauksia alasta.
- Tieto haluttiin helppossa ja tiiviissä muodossa. Asioiden tiivis ja selkokielineen ilmaisuus oli tärkeää. Pitkät tekstit ja videot turhauttivat ja laskivat mielenkiintoa.
- Käyttäjät halusivat lisätietoa. He halusivat olennaisimman tiedon lisäksi tarkkaa lisätietoa, esimerkiksi yliopistojen ainejärjestöiltä tulevat kokemukset ja toiminnan kuvaus olisivat mielenkiintoisia asioita.
- Käyttäjät halusivat suuria kokonaisuuksia. Palvelusta haettiin kokonaisia elämänpolkuja opinnoista valmiiseen ammattiin sekä realistista tietoa eri alojen arjesta, jossa esitetään sekä alojen hyvät että huonot puolet.
- Palvelusta haettiin ideoita. Käyttäjät tarvitsivat ehdotuksia ja suosituksia omien taitojensa ja kiinnostustensa perustella mahdollisista opiskelu- ja työpaikoista.
- Sosiaalisen median odotettiin olevan osa palvelua.
- Käyttäjät halusivat tallentaa omat suosikkinsa.

3.2 Mallilukijat rakennettiin käyttäjätiedon perusteella

Käyttäjätutkimuksen perusteella Opintopolulle luotiin yhdeksän erilaista arkkityyppiä eli mallikäyttäjää. Heistä käytetään raportissa nimitystä mallilukija.

Jokainen mallikäyttäjä (Opetushallitus 2010, 35–42) kuvasi yhden käyttäjäryhmän tarpeita, käyttäytymismalleja ja tavoitteita:

- yhdeksäsluokkalainen, joka on menossa lukioon
- yhdeksäsluokkalainen, joka on menossa ammattikouluun tietylle alalle
- yhdeksäsluokkalainen, joka ei vielä tiedä, minne menee
- abiturientti, joka tietää hakevansa korkeakouluun
- abiturientti, joka ei ole vielä päättänyt
- ammattikoululainen
- korkeakouluopiskelija
- aikuinen alanvaihtaja
- koulutus-/opinto-ohjaaja.

Mallikäyttäjistä (Opetushallitus 2010, 61–62) neljä valittiin ensisijaisiksi mallilukijoiksi, koska he edustivat tulevan palvelun keskeisiä käyttäjäryhmiä:

- ammatilliseen koulutukseen hakeva
- lukioon hakeva
- korkeakouluun hakeva
- aikuisopiskelija.

Verkkotoimitus valitsi vielä viidennen mallilukijan: opinto-ohjaajan, koska koulutuksen ohjaushenkilöstö on keskeinen Opintopolun käyttäjäryhmä.

Opintopolun sisällön on vastattava viiden mallilukijan tarpeita. Kun Opintopolun sisältö täyttää ensin mallilukijoiden tarpeet, se soveltuu useimmille todellisille käyttäjille ja vastaa heidän tarpeitaan. (Opetushallitus 2010, 42.)

Mallilukijat

Valtteri Vilenius, Espoo

Valtteri on peruskoulun päättöluokalla ja hakee ammattikouluun. Valtteri tarvitsee ammattioppilaitoksen valintaa varten runsaasti tietoa eri opiskelualoista. Häntä hyödyttävät myös konkreettiset, helppolukuiset, havainnolliset ammattikuvaukset, hyvä käyttöliittymä sekä visuaalinen havainnollistaminen. Hän tietää suunnilleen, mitä hakee, mutta ei ole vielä löytänyt omaa paikkaansa.

Valtterille oppilaitoksen sijainti ja kulkuyhteydet ovat tärkeitä. Hän on myös kiinnostunut opetuksen konkreettisesta sisällöstä ja kestosta. Valtteri tarvitsee myös kannustusta ja apua elämänhallintaan opiskelujen ohella. (Opetushallitus 2010, 62.)

Essi Niskanen, Hämeenlinna.

Essi on peruskoulun päättöluokalla ja hakee lukioon. Yhdeksäsluokkalainen Essi kaipaa tietoa lukio-opiskelusta: eri lukiovaihtoehtoista ja niiden opetuksesta, ajankohtaista ja täsmällistä tietoa sisäänpääsyrajoista, opiskelijoiden menestyksestä ylioppilaskirjoituksissa sekä mahdollisesti myös opiskelijoiden sijoittumisesta lukion jälkeen.

Essi tarvitsee myös laajempaa tietoa erilaisista opinpoluista ja korkeakouluopiskelusta, jotta hän osaa valita oikeat kurssit jo mennessään lukioon. Essiä kiinnostaa myös lukioiden epävirallinen tieto: millaisia opettajat ovat, kuinka raskasta lukio-opiskelu on ja miten se eroaa peruskoulusta. Essi pelkää kenties hieman turhaan lukion vaativuutta, joten hän tarvitsee asiallista, konkreettista ja rauhoittavaa tietoa, paitsi virallista, myös epävirallista, esimerkiksi nykyisten lukiolaisten tarjoamaa tietoa. (Opetushallitus 2010, 62.)

Christian Lindfors, Lempäälä

Christian on abiturientti, joka haluaa kauppakorkeakouluun. Christiania kiinnostaa tietää, kuinka hän pääsee haluamalleen alalle sekä korkeakoulujen pääsykokeet ja pisterajat.

Hän tarvitsee myös tietoa eri korkeakouluvaihtoehtoista, joissa voi opiskella hänen haluamaansa alaa. Myös tiedot uramahdollisuuksista, työllisyystilanteesta ja palkoista kiinnostavat Christiania. (Opetushallitus 2010, 62.)

Jukka Ylämättä, Raisio

Jukka on aikuisopiskelija, joka harkitsee alan vaihtoa. Aikuinen, uutta uraa harkitseva Jukka kaipaa informaatiota koulutusvaihtoehtoista ja opiskelujen rahoituksesta sekä tukimuodoista. Jukka kiinnostaa myös opiskelujen kesto, ja se kuinka opiskelut voi yhdistää muuhun elämään, ja onko mahdollista käydä esimerkiksi töissä opintojen ohella. (Opetushallitus 2010, 62.)

Raija Paasiranta-Kaukonen, Mäntsälä

Raija on peruskoulun ja lukion opinto-ohjaaja. Opinto-ohjaaja Raija täydentää suunnittelua niiden käyttäjien osalta, jotka tarvitsevat työssään syvällistä tietoa eri oppilaitoksista ja koulutusaloista. (Opetushallitus 2010, 63.)

4 Kehitysprojektin toteuttaminen

4.1 Ideasta tiedonhankintaan

Kun esittelin opinnäytetyöni aiheen verkkotoimituksessa, olin jo miettinyt sisällöntuottajan oppaan sisällön rungon ja hahmotellut esitystapaa. Verkkotoimitus kannatti sisällöntuottajan oppaan tekemistä. Sovimme, että keskityn sisällöntuottajan oppaassa Opintopolun toimitukselliseen sisältöön, josta verkkotoimitus vastaa. Sain heti ehdotuksen oppaan toimittamiseksi myös ruotsiksi. Lupauduin ottamaan sen jatkoprosjektiksi. Samalla sovin verkkopäätoimittajan kanssa, että teen oppaasta aluksi taitetun pdf-oppaan, koska se on helppo lähettää sähköpostilla, lukea ruudulta ja tulostaa. Kun Opintopolku on avattu, päätetään tarkemmin julkaistavasta ja -paikasta. Silloin myös juttuesimerkit voidaan jättää pois, koska niitä ei enää tarvita.

Aloitin suunnittelun ja ideoinnin tutustumalla perusteellisesti STT Lehtikuvan tyylikirjaan, joka on ainoa julkinen tyylikirja. Se linjasi STT-Lehtikuvan journalistisia tavoitteita. Tyylikirjaan oli koottu ja päivitetty työohjeita sekä kirjattu monia uutistoimistotyön kannalta keskeisiä työtapoja. Tyylikirja määritteli esimerkiksi STT-Lehtikuvan uutiskriteerit, uutissuunnittelun ja tiedonhankinnan tavoitteet ja käytännöt sekä hyvän jutun ja tyylin piirteet. (STT Lehtikuva 2013.)

Tutkin siitä, miten toimitustyön tavoitteet on esitetty ja miten juttujen kirjoittamista ja editointia sekä valokuvien ottamista, käsittelyä ja esittämistä oli ohjeistettu. Käytin STT-Lehtikuvan tyylikirjaa esikuvana sisällöntuottajan ohjeiden laatimiseen ja esitystavan hahmottamiseen. Itse en ollut aikaisemmin käyttänyt tyylikirjoja.

Opintopolku eroaa siinä mielessä STT-Lehtikuvasta, että kaikki sisällöntuottajat eivät ole viestinnän ammattilaisia, esimerkiksi toimittajia ja valokuvaajia. Siksi oli tarpeellista esittää myös toimitustyön ja jutun kirjoittamisen perusasioita. Oman kokemukseni perusteella myös ammattitoimittajat tarvitsevat ohjeita.

Tutustuin myös kahteen Journalismin koulutusohjelmasta valmistuneeseen opinnäytetyöhön, joissa oli tehty tyylikirja: Siina Leppä, ”Näin kirjoitat ideaalijutun intranettiin,

Juttumallit ja -ohjeet Paulig Groupin sisäiselle juttusivustolle” ja Tiina Lautala, ”Luki-
jaystäväällistä lääketiedettä: tieteellisten artikkeleiden editoinnin tyylikirja Suomen Lääkä-
rilehdelle”. Etsin opinnäytetöistä ideoita omaa työtäni varten.

Hyödylliseksi osoittautui myös Asmo Raimoahon Tampereen ammattikorkeakoulussa
tekemä opinnäytetyö ”Kohti eheämpää tyyliä, Grafiikan tyylikirjan suunnitteluproses-
si”. Siinä hän kertoo, että hän oli töitä tehdessään havainnut, kuinka perusteellisemmin
tehty tyylikirja paransi työtehokkuutta ja itsevarmuutta grafiikoita tehdessä. Tyylikirja
itsessään antoi vastaukset, kuinka toteuttaa työn alla ollut grafiikka. (Raimoaho 2010,
22.) Siinä konkretisoitui myös oman työni tavoite.

Tutustuin myös koulutustietoa tarjoaviin verkkopalveluihin. Opetushallituksen palvelut
Koulutusnetti ja Opintoluotsi olivat jo entuudestaan minulle tuttuja. Vastaan itse Opin-
toluotsista, ja hyödynsin työssäni sen sisällöntuotannosta ja ylläpidosta saamaani koke-
musta. Olen seurannut Opintoluotsin käyttöä ja kävijämäärien kehitystä Google Analy-
tics -ohjelmalla. Sen avulla olen saanut tietää, miten sivustolla liikutaan, miten sinne
tullaan, miten pitkään sivuilla viivytään sivuilla ja millaiset asiat käyttäjiä kiinnostavat.
Erityisesti koulujen opinto-ohjaajat ja työ- ja elinkeinotoimistojen koulutusneuvojat
suosivat Opintoluotsia.

Hain ideoita myös oppilaitosten sivuilta ja kaupallisilta koulutustietosivustoilta Opiske-
lupaikka.fi ja Studentum.fi. Koko Opintopolun suunnittelussa verkkotoimitukselle tär-
keänä esikuvana on ollut Tanskan opetusministeriön koulutustietosivusto Uddannel-
sesGuiden (ug.dk), joka on ollut ideoinnin lähteenä erityisesti sivustorakenteen, navi-
goinnin ja sisällön esittämisen suunnittelussa. Tutustuin myös Ruotsin korkeakoulujen
verkkopalveluihin studera.nu ja antagning.se.

Perehdyin perusteellisesti verkkokirjoittamiseen ja sisällön tuotantoon. Koko verkko-
toimitus kävi vuosina 2010–11 laajaan verkkokirjoittamisen koulutusohjelman, jonka
järjesti verkkoviestinnän ja verkkokirjoittamisen konsulttiyritys Scriptio. Saimme tuol-
loin käyttöömme koulutusmateriaalia, jota käytin sisällöntuottajan oppaan suunnittelus-
sa. Tutustuin myös muihin Scriptio omistajan Anja Alasillan kirjoittamiin verkkokir-
joittamisen käsikirjoihin. Tutustuin myös toisen alan gurun Katleena Kortesuon teke-

miin verkkokirjoittamisen oppaisiin. Päädyin näihin kahteen, koska Opetushallitus on ostanut molemmilta verkkokirjoittamisen, sisällöntuotannon ja viestinnän koulutuksia. Olin tutustunut kummankin teoksiin jo ennen opinnäytetyöni aloittamista. Aina on helppo valita sellaisia, jotka tuntee entuudestaan. Verkkoitoimitus kävi myös valokuva-kurssin, jonka aineistoa hyödynsin. Kurssin piti Pekka Punkari, joka on aikaisemmin toiminut Kamera-lehden päätoimittajana ja kirjoittanut alan oppaita.

Tärkeä lähde suunnittelussa oli Cybercomin Koulutustiedon verkkopalvelun konseptointi -projektissa tuottamat Koulutustiedon verkkopalvelun suunnitteludokumentit Käyttäjä- ja vaatimusanalyysi (User and Domain analysis, UDA) ja Palvelun sisältö ja toiminnallisuudet (Form and Behavior Specification, FoBS). Dokumenteissa on tarkka kuvaus ja analyysi konseptisuunnittelusta ja käyttäjätutkimuksesta.

Projektin ansiosta minulla oli käytössä kattavasti tietoa verkkopalvelun käyttäjistä ja heidän mallinnuksensa, siksi minun ei tarvinnut tehdä erikseen käyttäjähaastatteluja.

4.2 Sisällöntuottajan oppaan suunnittelu

4.2.1 Sisältökonseptin määrittely

Sisältökonsepti perustelee sisällön linjaukset. Se määrittää, miten ja kenelle sisältöjä tuotetaan ja mitä tarpeita ne tyydyttävät ja ohjaa sisällön tuotantoprosessia (Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 16 ja 26.)

Opintopolun rahoittaja opetus- ja kulttuuriministeriö linjasi, että Opintopolusta suunnitellaan asiakaslähtöinen, monikanavainen ja kustannustehokas palvelu, jossa kansalaiset saavat käyttöönsä riittävää ja luotettava opintoihin, ammatinvalintaan ja urasuunnitteluun liittyvä tietoa sekä monipuolisesti perehdyttävää ohjauksellista aineistoa.

(Angervo & Meriluoto 2011.)

Sisällöntuotannon haasteena oli koulutustiedon tarjonnan runsaus. Tietoa oli tarjolla jopa niin paljon, että sen määrä alkoi muodostua ongelmaksi. Suureen haasteen toivat myös palvelun heterogeeniset käyttäjät. Sama palvelu oli tarkoitettu sekä peruskoulun jälkeisiä opintoja miettiville yhdeksäsluokkalaisille että alanvaihtoa suunnitteleville ai-

kuisille. Käyttäjien valmiudet olivat erilaisia, ja heidän tiedontarpeensa vaihtelivat. (Opetushallitus 2010, 13.)

Angervon ja Meriluodon (2011) mukaan käyttäjätutkimuksessa tehdyt haastattelut olivat konseptin määrittelyn lähtökohta:

- Hakeutujat eivät lähde uravalinnoissaan ja hakutoiveissaan liikkeelle koulutustiedosta, vaan ammattitiedosta.
- Palvelusta halutaan kokonaisia elämänpolkuja opinnoista valmiiseen ammattiin sekä realistista tietoa eri alojen arjesta.
- Palvelun käyttäjät tarvitsevat selkeää ja konkreettista tietoa eri vaihtoehtoista ja mahdollisuuksista.
- Tietoa halutaan eri näkökulmista, sekä virallista että tavallisten ihmisten tuottamaa sisältöä.

Verkkotoimitus oli jo aikaisemmin määritellyt Opintopolulle toimituksellisen sisällön, joka oli koottu runkokäsikirjoitukseen. Syksystä 2011 alkaen verkkotoimitus käsitteli viikoittaisissa kokouksissaan sisältöjä, ja kokouksista saatuja ideoita ja aineistoja hyödynsin sisällöntuottajan oppaan suunnittelussa.

Verkkotoimitus otti käyttöön prosessikirjoittamisen, joka oli opittu verkkokirjoittamisen kurssilla sekä tiimimäisen editoivan työotteen.

Prosessikirjoittamisessa teksti syntyy useiden vaiheiden kautta. Kirjoittamisessa ei yritetä heti tuottaa valmista tekstiä vaan tekstiä muokataan ja kehitellään edelleen. Kirjoitusprosessin edetessä ajatus ja ilmaisu kehittyvät vähitellen. (Kajaanin AMK 2013.)

Menetelmänä oli, että jokainen kirjoitti sovitut tekstit itsenäisesti, mutta tekstit editoitiin yhdessä, ja samalla suunniteltiin ja kehitettiin juttutyyppejä ja sisältökonseptia. Mietimme esimerkiksi otsakkeita ja leipätekstiä, ja pohdimme voiko jonkun asian ilmaista näin vai pitäisikö sitä muuttaa.

Mallilukijat olivat keskeisiä suunnittelussa, sillä tekstit kirjoitettiin mallilukijoille. Mietimme esimerkiksi, ymmärtäisikö Valtteri jotain tekstiä, ja lukisiko hän sen.

Mallilukijat auttoivat kohdentamaan sisältöä palvelun käyttäjille, sillä jos sisältöä ei kohdenneta kenellekään, se ei pahimmassa tapauksessa kiinnosta eikä tavoita ketään (Blomqvist 2012, 14).

Mallilukijoista Valtteri oli vierastanut nykyisiä koulutustiedon verkkopalveluja: ”Tarjolla olevista palveluista on vaikeaa saada selville, mitä tekstillä oikeasti tarkoitetaan. Kieli on suunnattu aikuisille, eikä siitä saa oikein selkoa.” (Opetushallitus 2010, 44.)

4.2.2 Verkkoympäristön ehdot

Verkkosisältöjä käytetään verkossa erilaisilla päätelaitteilla, ja siksi perehdyin sisällöntuottajan oppaan suunnittelussa hyviin verkkojournalismin periaatteisiin, joita sovelsin käytännössä. Suunnittelussa piti ottaa huomioon, miten verkossa luetaan, jotta sisältö voidaan räätälöidä verkkoympäristöön.

Suomalaisten netinkäyttö muuttuu koko ajan tietokoneista langattomiin päätelaitteisiin, ja langattomat yhteydet yleistyvät. Entistä useampi suomalainen käyttää nettiä päivittäin, ja netin käyttö kodin ja työpaikan ulkopuolella kasvaa. Kolmanneksella talouksista oli vuonna 2011 tietokoneesta langaton laajakaistayhteys matkapuhelinverkkoon. (Tilastokeskus 2011 a; Tilastokeskus 2011 b.)

Verkossa tekstin pitää olla silmälähtevää. Yhdessä kappaleessa keskitytään yhteen asiaan, ja tekstissä pitää olla järkeviä väliotsakkeita. Tärkeät avainsanat erotetaan tekstissä (esimerkiksi lihavointi). Tekstin rakenteena toimii kärjellään seisova uutispyramidi, jolloin tärkein asia sanotaan ensin, ja tekstin juoni kulkee yleisestä yksityiseen. (Nielsen 2013.)

Hoitoala, liikenne, kauppa ja rakentaminen työllistävät eniten lähivuosina

Uutta työvoimaa tarvitaan lähes kaikissa ammateissa - myös sellaisilla teollisuudenaloilla, joilla eläkkeelle siirtyminen on voimakkainta.

Lähivuosina uusia työpaikkoja avautuu eniten työvoimavaltaisilla palvelualoilla ja liikenteessä sekä kasvualojen asiantuntijatehtävissä.

Vuoteen 2025 mennessä **uusille työntekijöille** on eniten tarvetta sosiaali- ja terveysalan ammateissa. Myös ajoneuvojen kuljettajia, kaupan alan eri ammattien työntekijöitä, rakennustyöntekijöitä ja siivoustyöntekijöitä tarvitaan paljon.

Verkossa sivua aluksi silmäilläään, ja muutamassa sekunnissa käyttäjä päättää lukea sivun tai siirtyä muualle verkossa (Alasilta & Tuominen 2011, 1–2; De Wolk, 2001, 90–91).

Käyttäjän huomio kiinnittyy sivulla otsikoihin, luetteloihin, kuviin, linkkeihin, nostoihin ja muihin silmän helposti hahmottamiin osiin (De Wolk 2001, 91–92).

Jos jokin korostettu kohta vaikuttaa kiinnostavalta, lukija silmäilee muutaman sanan tai rivin sen ympäriltä. Pitkiä tekstejä luetaan perusteellisesti vasta, kun on pakko. (Meriluoto 2013).

Teksti pitää jakaa käyttäjän kannalta sopivan kokoiisiin osiin. Virkkeiden pitää olla lyhyitä. Aktiivia on mukavampi lukea kuin passiivia. Virkerakenne subjekti => predikaatti => objekti toimii parhaiten. (Foust 2005, 145.)

Käyttäjä voi lukea sivun tai useamman muussa kuin sivuston ylläpitäjän suunnittelemassa järjestyksessä, tai tulla sivulle miltä tahansa toiselta sivulta. Siksi käyttäjälle pitää tarjota riittävästi taustatietoa sivulla, jotta hän pysyy kärryllä, vaikka hän ei lukisi kaikkia asiaa käsitteleviä sivuja. (Kortesuo 2009, 42.)

Sivulla ei viivytä kauan, korkeintaan muutama minuutti (De Wolk 2001, 91). Verkossa luetaan keskimäärin neljänneksen hitaammin kuin paperilta, koska silmä ei pysty hahmottamaan tietoa yhtä nopeasti. Verkossa ei lueta tekstiä myöskään yhtä tarkkaan. (Foust, 2005 144–145.)

Opintoluotsin kävijämääriä seuraamalla olin oppinut, että sisällöntuottajan on koko ajan ajateltava tekstinsä selkeyttä ja tehokkuutta sekä taistelua sekunteja vastaan, jotta käyttäjän mielenkiinto säilyy. Session aikana käyttäjä viipyy yhdellä sivulla keskimäärin alle minuutin, ja hän käy samalla kertaa 3–4 sivulla.

Suunnittelussa piti miettiä, miten silmäilevä lukeminen vaikuttaa kirjoitustyöhön. Sivu ja teksti hahmotetaan yhä korostuneemmin visuaalisina elementteinä. Tekstissä piti olla

lyhyitä lauseita ja kappaleita. Otsikoiden ja linkkien piti olla oltava ilmaisu- ja ennustusvoimaisia. Tärkein asia kerrottiin ensin. (Meriluoto 2013.)

Verkkolukija ei välttämättä ole yhtä kiinnostunut sisällöstä kuin sen tekijä. Jokaisen verkkolukijan kiinnostuksen taso vaihtelee. Usein kiinnostus ja tiedon tarve tulee tyydytetyksi jo ensimmäisen silmäyksen perusteella. Otsikoiden tai ehkä ensimmäisten rivien jälkeen saadaan vastaus etsittyyn yksittäiseen kysymykseen. Otsikot ja jutun alku voivat myös houkutella jatkamaan eteenpäin. (Alasilta, Tuominen, 2011, 1–2.)

Hakukoneet hallitsevat verkkoviestintää, ja sisältö on tuotettava hakukoneiden ehdoilla. Suunnittelin sisällöntuottajan oppaaseen myös ohjeet hakukoneoptimointia ja meta-tekstien kirjoittamista varten.

Entistä useampi hakee tietoa netistä hakukoneiden avulla. Kiinnostaville sivuille ei suinkaan surfata niiden etusivun kautta, vaan hakukoneella tehdyn haun kautta tai jossain muussa verkkopalvelussa olleen linkin kautta. Verkkopalvelun menestyminen edellyttää hakukoneoptimoinnin hallintaa. (Johanson 2012.)

4.2.3 Puhuttelu ja tyyli

Opintopolun tarkoituksena on ohjata, kannustaa ja aktivoida käyttäjää. Tavoitteena oli, että koulutustiedotus on ohjauksellista. Teksteissä pyrittiin pois viranomaistiedotuksesta käyttäjän aktiivista tiedonrakentamista tukeviin sisältöihin, jotka ovat selailtavassa muodossa tutustumista varten. (Meriluoto 2012.)

Verkkotoimitus linjasi, että tekstit kirjoitetaan sinä-muodossa silloin, kun se on luontevaa. Sinä-muodon käyttäminen helpotti kirjoittamista, koska se vähensi passiivilauseiden määrää. Se sopi paremmin ohjaukselliseen sisältöön ja lyhensi virkkeitä.

Käyttäjälle välittyi tuntuma siitä, että julkaisulla on tietty puhuttelutapa ja linja, oma näkökulma ja tyyli. Lukija huomaa, millä äänellä hänelle puhutaan (Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 36.)

AMK-tutkinto joustavasti töiden ohella

Aikuiskoulutuksena suoritettava AMK-tutkinto sopii sinulle, jos olet jo työelämässä etkä voi osallistua perinteiseen kokopäiväopetukseen. Voit täydentää aikaisempaa koulutustasi ja työkokemustasi.

Punaisena lankana suunnittelussa oli, että Opintopolussa myös kirjoitustyylin tärkein tehtävä oli palvella käyttäjää ja helpottaa koulutustiedon hakemista. Sisällöntuotannon periaatteena oli, että kaikki tekstit soveltuvat kaikille mallilukijoille, sillä resurssit eivät riittäneet eri käyttäjäryhmille räätälöityjen sisältöjen tuottamiseen.

Mielestäni hyvä tyyli oli keskeinen osa verkkopalvelun käytettävyyttä. Hyvä tyyli herätti käyttäjän mielenkiinnon, tuki asian ymmärtämistä ja vakuutti käyttäjän luotettavasta viranomaispalvelusta, jonka sisältö on asiantuntevaa.

Verkkotoimitus linjasi, että asiatekstit kirjoitetaan selkeästi, konkreettisesti ja lyhyesti. Virkkeet olivat kohtuullisen pituisia, mielellään ei 12 sanaa enempää. Kappaleet olivat lyhyitä. Virkkeen ensimmäiset sanat olivat selkeyden kannalta tärkeimmät. Suora, luonnollinen sanajärjestys toimi parhaiten: ensin subjekti ja sitten predikaatti. (Meriluoto 2013.)

Toimitustyön ideana oli, että aluksi käyttäjälle tarjotaan perustietoa, ja kun käyttäjän kiinnostus alkaa hahmottua, hänelle tarjotaan syvempää tietoa, jos se on tarpeen. Tarpeettomat yksityiskohdat jätettiin pois. Vierasperäisiä sanoja ja uudissanoja vältettiin, jos mahdollista. Tekstien piti olla havainnollisia ja konkreettisia aina, kun se oli mahdollista. Aktiivia piti suosia, ja ilmaista asiat verbillä, joka oli substantiivia parempi. (Meriluoto 2013.)

Hyvä kieli on yksinkertaista ja vaihtelevaa. Se koostuu lyhyistä ja tutuista sanoista, napakoista lauseista ja selkeistä virkkeistä. Sisällöntuottajan on varmistettava, että palvelun käyttäjät ymmärtävät hänen kirjoittamansa tekstin ja tuntevat sanaston. (Suhola, Turunen & Varis 2005, 139–141.)

Aloitin suunnitteluprosessin valitsemalla pari tekstiä, joihin kirjoitin erilaisia otsikoita, ingressejä ja leipätekstin aloituksia. Mietin, miten ne vastasivat hyvän ja tehokkaan verkkotekstin vaatimuksia. Samalla pohdin, millaisia ohjeita niiden tekemiseen tarvittiin.

Mietin vielä, miten mallilukijat, esimerkiksi Valtteri, pärjäisivät niiden avulla Opintopolussa.

4.2.4 Juttutyypit ja muu toimituksellinen sisältö

Jokaisella juttutyypillä oli oma tehtävänsä ja paikkansa verkkopalvelussa. Tavoitteena oli laatia yhdenmukaiset ohjeet, jotta kaikki sisällöntuottajat osaavat tuottaa yhdenmukaista sisältöä.

Juttutyyppi tarkoittaa tekstille, kuvitukselle ja muille visuaalisille elementeille, kuten faktalaatikoille, listoille ja nostoille, annettua vakiintunutta muotoa. Jokainen juttutyyppi tarvitsee omat tavoitteensa ja tarkoituksensa. (Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 55.) Juttutyyppien on vastattava käyttäjien tarpeisiin (Töyry, Rätty & Kuisma 2008, 65).

Verkkotoimitus linjasi, että Opintopolun juttutyyppijä ovat

- tietoartikkelit
- koulutus uutiset
- tiedotteet
- ohjeet
- haastattelut
- kuvakertomukset
- blogit
- opintoalojen kuvaukset
- tutkintojen kuvaukset
- koulutustarjonta.

Eri juttutyyppien yhteydessä Opintopolussa julkaistaan myös kuvia ja kuvatekstejä. Juttuihin voidaan tehdä nostoja, joita ovat muun muassa lainaukset, blurpit, kinalot ja tietolaatikat.

Tietoartikkelit ovat asiatekstejä. Nimensä mukaisesti ne tarjoavat faktaa käyttäjän koulutusvalinnan tueksi – tietoa eri koulutus-, opinto- ja ammattialoista. Valtaosa Opinto-

polun teksteistä on tietoartikkeleita. Opintoalojen ja tutkintojen kuvaukset esittelevät eri koulutusasteiden opintoja ja niiden tutkintoja. Koulutuksen järjestäjät tuottavat omien koulutustensa kuvaukset koulutustarjontaan.

Uutiset käsittelevät koulutukseen hakemista. Haastatteluja on kahdenlaisia: opiskelija-haastatteluja ja asiantuntijahaastatteluja. Kuvakertomus on suppea, kuvitettu kertomus yhden opiskelijan tai ammatinharjoittajan opiskelu- tai työpäivän kulusta. Blogi on ennen kaikkea mielipidekirjoitus.

4.3 Valmis opas

Suunnittelin sisällöntuottajan oppaan itsenäisesti, sillä verkkotoimituksen hektisessä työrytmissä siihen ei ehditty paneutua riittävästi. Tarkensin sisältöjä ja tavoitteita verkkopäätoimittajan kanssa työprosessin aikana.

Opintopolun sisällöntuottajan opas on verkkotoimituksen työkalu. Kokosin siihen kaikki keskeiset juttutyypit ja niiden malliesimerkit. Opas määrittäi Opintopolun toimuksellisen sisällön tavoitteet ja käytännöt, eri juttutyyppeiden, valokuvien ja videoiden sekä muun sisällön formaatit.

Laadin oppaaseen sisällön tuottamisessa tarvittavat työohjeet, ja kokosin toimitustyön kannalta keskeisiä työtapoja ja periaatteita. Ohjeiden laadinnassa mietin lopullista käyttäjää, jonka peilasin eteeni mallilukijan tavoin. Yritin hahmottaa, millaisia ohjeita tekijä tarvitsee ja millaiset ovat tämän viestinnälliset valmiudet.

Joskus ohjeita on vaikea ymmärtää, ja siksi lisäsin oppaaseen myös valmiita esimerkkejä ohjeiden ymmärtämisen helpottamiseksi. Sisällöntuottajien viestinnälliset taidot vaihtelevat. Osa varmasti pystyisi tuottamaan sisällöt ilman sisällöntuottajan opasta, mutta osalle pitää kertoa perusteellisesti, miten juttu tehdään ja millainen sen pitää olla.

Olen itse tuottanut useimmat mallitekstit ja esimerkit joko Opintopolkuun tai johonkin muuhun yhteyteen. Opintopolun sisältöaineisto on sen verran laaja, etten aivan kaikkia

esimerkkejä ehtinyt tehdä itse, ja olen käyttänyt myös joitakin muiden tekijöiden tuottamaa sisältöä. Muokkasin aineiston Opintopolkuun sopivaksi.

Opinnäytetyöni ohjaaja Miisa Jääskeläinen kehotti kirjoittamaan koko oppaan ohjeen muotoon, koska silloin sisällöntuottaja parhaiten oivaltaa, mitä hänen pitää tehdä. Se olikin hyvä ratkaisu, koska se helpotti myös oppaan taittamista.

Taitoin oppaan itse. Opintopolulle ei ole toistaiseksi suunniteltu omia taittopohjia, ja siksi käytin Opetushallituksen koulutusoppaiden taittomallia. Sisällöntuottajan opas jaetaan verkossa, ja siksi taiton tarkoituksena oli helpottaa lukemista ruudulta. Käytin runsaasti erilaisia värillisiä tietolaatikoita, jotka ohjasivat lukijan silmän liikkumista tekstissä. Tuloksena oli opas, jota oli sekä helppo että miellyttävä selata ja lukea verkossa. Valmis taitettu opas on suhteellisen pieni tiedosto, jolloin sen jakaminen sähköpostitse on vaivatonta.

Hyvä sisällöntuottajan opas on parhaimmillaan ohjeiden, vinkkien ja esimerkkien kokoelma. Se ei suoranaisesti määrää, miten eri sisältö pitää tuottaa. Se antaa raamit ja suuntaviivat, miten ja millaista sisältöä tuotetaan. Toimittajan oma harkinta on paikallaan ja myös tarpeen. Olennaista on, ettei kerran määriteltyjä sisältöformaatteja tarvitse miettiä uudestaan.

5 Kehitysprojektin arviointi

5.1 Oma arvio työprosessista

Toteutin projektin melko itsenäisesti. Toimeksiantajan kanssa sovimme tavoitteista ja kävimme arviointi- ja palautekeskustelun vasta työn loppuvaiheessa ennen oppaan taittamista.

Sisällöntuottajan oppaan suunnittelu osoittautui haastavammaksi projektiksi kuin olin luullut. Olin ollut alusta alkaen mukana suunnittelemassa sisältöjä ja määrittelemässä sisältökokonaisuuksia ja juttutyyppejä. Silti pohdin välillä, pystyykö sisällöntuottaja tekemään sellaista sisältöä, joka soveltuu kaikille mallilukijoille. Erityisesti Valteri oli heistä haastavin. Peruskoululaiset Valteri ja Essi tuntuivat eläneen aivan eri maailmassa kuin aikuisopiskelija Jukka. Sisällöntuottaja joutuu sovittamaan yhteen monia asioita.

Oppaan suunnittelussa ja taitossa noudatin periaatetta, että jokaisen osan ohjeet löytyvät mahdollisuuksien mukaan yhdestä paikasta, jolloin käyttäjän ei tarvitse kahlata koko opasta läpi. Opashan on tavallaan käsikirja, josta voi aina tarkistaa tiedot. Taittavana toimittajana tiedän, että lopullinen julkaisu syntyy vasta taittopöydässä, jolloin sisältöä pitää karsia ja viilata lopulliseen muotoonsa. Taitossa pyrin tekemään oppaasta helposti verkossa luettavan. Siksi käytin lyhyitä kappaleita, luetteloita ja värillisiä tietolaatikoita silloin, kun se oli mahdollista. Lopputuotoksena oli mukavan näköinen värikäs opas, johon olen hyvin tyytyväinen.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa Opintopolun verkkotoimituksen käyttöön valmis sisällöntuotannon opas sekä vakiinnuttaa verkkotoimituksen toimitukselliset käytännöt. Tarkoituksena oli myös taata sisällöntuotannon yhdenmukaisuus ja korkea laatu sekä toimitetun sisällön käytettävyyden edistäminen.

Se oli aika kova tavoite, vaikka olen sen itse määritellyt. Ennen pitkää Opintopolulla on kymmeniä sisällöntuottajia, joiden ohjeistamiseen tarvitaan käyttökelpoista sisällöntuottajan opasta. En kuitenkaan koe tehneeni turhaa työtä, ja olen edelleen vakuuttunut,

että tein opinnäytetyönä Opintopolulle juuri sitä, mitä se tarvitsi. Mielenkiinnolla jään odottamaan palautetta, sillä kehitettävää varmasti löytyy.

Käytännössä sisällöntuottajan oppaan suunnittelu oli pitkälti kokeilua ja erilaisten vaihtoehtojen puntarointia. Kirjoitin otsikon ja ingressin, ja mietin ja harkitsin, miten se toimisi oikeassa maailmassa. Miinuspuolelle tuli se, että tein sisällöntuottajan opasta palvelulle, jota vasta rakennettiin. Yhtään ainoata tekstiä en päässyt kokeilemaan käytännössä oikeilla sivuilla netissä. Mielelläni olisin ottanut palautetta verkkotoimitukselta suunnittelutyön aikana, mutta Opintopolun tiukka aikataulu ei suonut siihen mahdollisuutta.

Aivan kaikkia tekstiohjeistuksia ei voida tiukasti noudattaa, sillä Opintopolussa on myös sisältöjä, joita ei ole mielekästä jakaa useammalle sivulle. Hyvien verkkokirjoittamisen periaatteiden noudattaminen on kuitenkin tekstien ohjepituuksia tärkeämpää.

5.2 Mitä opin

Yhdistin oppaan suunnittelussa journalistisen kirjoittamisen, kuvajournalismin ja viestinnän suunnittelun. Kehitystyöni perustui teoriaan, kirjallisiin lähteisiin sekä ennen kaikkea omaan työskentelyyni ja omiin kokemuksiini verkkotoimittajana. Sain kehittää Opintopolulle käyttäjätutkimuksen avulla suunniteltua konseptia kohti valmiin verkkopalvelun sisällöntuotantoa. Sain punnita eri vaihtoehtoja ja tehdä omia ratkaisuja. Pääsin laajemmin perehtymään konseptisuunnitteluun, ja miten se vaikuttaa sisällöntuotantoon. Opin, että konsepti ohjaa sisällöntuotantoa ja antaa sille reunaehdot.

Sain työssäni myös näyttää oman osaamiseni konseptisuunnittelussa ja viestinnän suunnittelussa sekä ammatillisen kehittymiseni. Hyödynsin HAAGA-HELIAn journalismin koulutusohjelman kirjoittamisen kursseilla oppimiani taitoja juttujen suunnittelussa ja ideoinnissa sekä sovelsin niitä käytännössä. Olin sekä käsikirjoittaja, toimittaja, editoija, kuvaaja ja taittaja samaan aikaan eli koko toimitus, ja sain näyttää osaamiseni kaikilla alueilla. Se on monimediaalista osaamista, jota kaikilta toimittajilta vaaditaan nykyisin.

Mielenkiintoisin oppimiskokemus oppaan suunnittelussa oli tekstin käytettävyyden hahmottaminen. Olin aikaisemmin perehtynyt kokonaisten sivujen käytettävyyteen: tekstin ja kuvituksen yhteispeliin. Nyt omaksuin myös sen, että jutun rakenne on netissä tärkeää, sillä käyttäjän silmä ja katse liikkuvat sivulla usein aivan eri tavalla kuin sisällön tuottaja on ajatellut. Se on asia, joka jokaisen verkkotoimittajan on pidettävä mielessään tekstiä kirjoittaessaan.

Opettelin myös hakukoneoptimoinnin, mikä osoittautui tosi mielenkiintoiseksi. Olin luullut, että se on lähinnä tekniikkaa. Se on valtaosaltaan sisällöntuotantoa ja linkitystä, ja julkaisujärjestelmän pitää vain luoda edellytykset optimoinnille. Kun opettelee avainsanojen suunnittelun ja käytön, pärjää hyvin. Tiedon tulvassa jokainen sisällöntuottaja joutuu miettimään, miten omat sisällöt parhaiten löytävät lukijat verkossa.

Jatkossa uskallan ryhtyä vastaaviin ja jopa laajempiin projekteihin. Opin, että suunnittelu on kaiken perusta, ja suunnittelu tarvitsee toimivan konseptin. Suunnitelman pitää sitoutua. Koskaan ei voi olla liian varma, ja aikataulu voi aina muuttua. On myös vaurauduttava muuttuviin aikatauluihin sekä muutoksiin, joihin ei voi itse vaikuttaa. Niihin voi vain mukautua.

5.3 Toimeksiantajan palaute

Opas paisui tekemisen myötä, vaikka yritin olla niukkasanainen. Ennen taittoa verkkopäätoimittaja Satu Meriluoto piti opasta laajana. Se oli totta, sillä käsikirjoituksessa yli 60 sivua tiheällä rivivälillä naputettua tekstiä. Karsin esimerkkien määrää, ja tiivistin sisältöä ennen taittamista.

Satu Meriluoto oli erittäin tyytyväinen lopputulokseen. Hänen mielestään opas oli kattava ja perusteellinen, ja sitä voitiin hyödyntää sisällöntuotannossa. Opas kuvasi hyvin eri sisältö- ja juttutyypit ja tyyliseikat. Jatkossa sille on paljon käyttöä osana sisällöntuotannon laadunvarmistusprosessia. Opasta on osin hyödynnetty sisällöntuottajien, lähinnä HAAGA-HELIAn journalismin opiskelijoiden tekemien kuvakertomusten tekemisen ohjeistamisessa. Opasta hyödynnetään myös hajautetun sisällön tuotannon suunnittelussa.

Verkkopalvelu Opintopolku.fi on vasta projektivaiheessa, ja verkkopalvelun sisältöjä tuotetaan parhaillaan. Toistaiseksi oppaan toimivuudesta ei ole laajempaa tietoa, sillä opasta on hyödynnetty toistaiseksi melko vähän. Aion kysyä vastaisuudessa alihankkijoilta ja yhteistyökumppaneilta, miten opas on auttanut heitä juttujen teossa ja oliko siitä hyötyä. Se on kehitystyön perusta, josta työtä jatketaan.

5.4 Kehitysehdotukset ja suunnitelman jatko

Jo työtä aloittaessani ruotsinkielisestä sisällöstä vastaava kollega Regina Westermarck ehdotti sisällöntuottajan oppaan toimittamista myös ruotsiksi. Opintopolku julkaistaan yksi yhteen molemmilla kotimaisilla kielillä. Useimmat tekstit ja haastattelut käännetään ja toimitetaan ruotsiksi. Englanninkielinen versio on suppeampi, eikä siinä toistaiseksi käytetä alihankkijoita.

Opintopolku julkaistaan monikanavaisena. Vuosina 2013–14 verkkopalvelu julkaistaan internetversiona. Myöhemmin sisällöntuotanto laajennetaan myös mobiili- ja tabletformaattiin. Sisällöntuottajan oppaassa pitää ottaa huomion monikanavaisuuden vaatimukset eri julkaisuformaattien osalta.

Opintopolun alkuperäisen sisältötuotannon suunnitelman mukaan palvelu on tarkoitettu julkaista responsiivisena, jolloin sisältö skaalautuu käyttäjän käyttämän päätelaitteen mukaan. Tekstien skaalautumisen suunnittelu on melko vaivatonta, sillä julkaisujärjestelmä voidaan suunnitella siten, että sisällöntuottaja määrittää, mikä osa tekstistä näkyy esimerkiksi mobiililaitteella tai pienemmällä tietokoneen ruudulla. Se edellyttää usein käyttöliittymän räätälöintiä eri päätelaitteille sopivaksi. Kuvien skaalaamiin sen sijaan on vaikeampaa. Nykyisen tiedon mukaan kuvista pitää tehdä erilaiset versiot eri tarkoituksiin.

Kun Opintopolun monikanavaisuus toteutuu, pitää myös sisällöntuotantoa arvioida uudelleen. Koko sisällöntuotannon periaatteena on yksi sisältö – monta kanavaa. Verkkotoimituksen resurssit eivät riitä sisällön räätälöintiin eri päätelaitteille, vaan kaikki on pystyttävä tekemään kerralla. Se on tulevien vuosien haaste.

Sisällöntuottajan opas voidaan laajentaa myös Opetushallituksen muiden verkkopalveluiden sisällöntuotantoon. Opasta voidaan hyödyntää myös verkkokirjoittamisen koulutusmateriaalina. Sen avulla voidaan suunnitella myös koulutusaineistoa.

5.5 Mitä olisin tehnyt toisin

Opintopolkua rakennetaan äärettömässä kiiressä, jolloin aika tuntui loppuvan koko ajan kesken. Siksi en voinut tehdä sisällöntuottajan opasta tiiviissä vuorovaikutuksessa muun verkkotoimituksen kanssa. Olisi ollut ihanteellista suunnitella ja laatia opasta, jos olisin voinut käydä kehittämiskeskustelua samalla kuin tein työtä. Nyt se tehtiin oppaan valmistuttua. Se olisi myös edellyttänyt tiukkoja aikatauluja, joihin kaikkien olisi pitänyt sitoutua. Niissä pysyminen ei ehkä olisi onnistunut.

Olin alun perin suunnitellut tekeväni sisällöntuottajan oppaaseen muutaman esimerkkitekstin, joita olisin käyttänyt oppaan eri osissa. Olisin halunnut tehdä esimerkeistä informatiivisempia, mutta tiukan aikataulun takia jouduin luopumaan suunnitelmasta.

Olisin voinut olla kurinalaisempi itselleni. Tiukka aikataulusuunnittelu olisi varmaan ollut paikallaan, ja se olisi nopeuttanut opinnäytetyön valmistumista.

Projektin aikataulun muuttuminen muutti myös minun aikatauluani. Kun opinnäytetyötä pakertaa töiden ohella, on välistä vaikea hahmottaa aikataulua ja sen pitävyyttä. Jouduin venyttämään aikataulua useampaan otteeseen. En arvannut, miten paljon aikaa opinnäytetyön tekeminen vaati. Lähes joka viikko saattoi tulla eteen muutoksia, joita en voinut ennakoida.

Opintopolku kuuluu laajempaan Oppijan verkkopalvelu -hankkeeseen, jonka prioriteetteja on muutettu moneen kertaan vuosina 2011–2013. En osannut ottaa muutoksia riittävästi huomioon työssäni, mikä kannattaa pitää mielessä seuraavissa projekteissa.

Raportin kirjoittaminen osoittautui yllättävän vaativaksi. Olin täysin aliarvioinut raporttiin tarvittavan ajan. Raportin valmistumista olisi helpottanut selkeä dokumentointi. Olin valinnut opinnäytetyöni aiheen vasta hankkeen alettua. Siksi minulla ei ollut kun-

nollisia muistiinpanoja monista kokouksista. Kaikista kokouksista ei myöskään laadittu muistioita. Jälkikäteen ajateltuna olisi ollut järkevää tehdä produkti ja raportti rinnakkain, jolloin asioiden tarkistaminen raporttia varten olisi ollut helpompaa.

Lähteet

Alasilta, A. & Tuominen, J. 2011. Verkkoteksti huomioi lukijoiden mielenliikkeet.

Luettavissa: <http://www.scriptio.fi>. Luettu:16.3.2013.

Angervo, U. & Meriluoto, S. 2011. Koulutustiedon verkkopalvelu KoTVe, esitysmateriaali. Opetushallitus. Helsinki.

Blomqvist, S. 2012. Mallilukija muistuttaa kenelle lehteä tehdään. Suomen Lehdistö, 1/2012, s. 14–15.

Cooper 2013. There's no substitute for an inventive spark.

Luettavissa: <http://www.cooper.com/approach/#introduction>. Luettu: 7.4.2013.

De Wolk, R. 2001. Introduction to Online Journalism. Publishing News and Information. Allyn & Bacon. Boston.

Foust, C. 2005. Online Journalism. Principles and Practices of News for the Web. Holcomb Hathaway. Scottsdale.

Helle, M. 2011. Toimitustyö muutoksessa. Toiminnan teoria ja mediakonseptin käsite tutkimuksen ja kehittämisen kehyksenä. Tampereen yliopisto. Tampere.

Luettavissa: tampub.uta.fi/handle/10024/66695. Luettu 6.9.2012.

Hyysalo, S. 2009. Käyttäjä tuotekehityksessä. Tieto, tutkimus, menetelmät. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu B 97. Helsinki. Luettavissa: <http://www.taik.fi/kirjakauppa/images/bfee4ec00950ec8aaf7f96538f668055.pdf>. Luettu 16.3.2013.

Johansson, S. 24.9.2012. Head of Operations, SEO and CRO teams, Partner.

Tulos Oy. Luento.

Kajaanin AMK 2013. Prosessikirjoittaminen.

Luettavissa: <http://www.kamk.fi/oppiminen/Oppimisen-tyokalupakki/Kirjoittamisen-tyokalut/Prosessikirjoittaminen>. Luettu: 7.4.2013.

Kershner, J. 2012. The Elements of News Writing. 3. painos. Allyn & Bacon. Boston.

Kortesuo, K. 2009. Tekstiä ruudulla. Kirjoitamme verkkoon. Infor Oy. Helsinki.

Kuutti, H. 2012. Mediasanasto. Bookwell Oy. Jyväskylä

Lautala, T. 2011. Lukijaystävällistä lääketiedettä: tieteellisten artikkeleiden editoinnin tyylikirja Suomen Lääkärilehdelle. Amk-opinnäytetyö. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki. Luettavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38636/Lautala_Tiina.pdf?sequence=1. Luettu: 7.4.2013.

Meriluoto, S. 11.12.2012. Verkkopäätöimittaja. Opetushallitus. Seminaariesitys.

Meriluoto, S. 22.3.2013. Verkkopäätöimittaja. Opetushallitus. Seminaariesitys.

Nielsen, J. 2013. How Users Read on the Web. Luettavissa:

<http://www.nngroup.com/articles/how-users-read-on-the-web/>. Luettu: 14.4.2013.

Opetushallitus 2010. Koulutustiedon verkkopalvelun konseptointi. Palvelun sisältö ja toiminnallisuudet. Luettavissa: https://confluence.csc.fi/download/attachments/9307204/OPH_FoBS_final_02112010.pdf?version=1&modificationDate=1323933292371#page=2&zoom=auto,0,436. Luettu: 4.12.2012.

Raimoaho, A. 2010. Kohti eheämpää tyyliä. Grafiikan tyylikirjan suunnitteluprosessi.

Amk-opinnäytetyö. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Tampere.

Luettavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14534/Raimoaho_Asmo.pdf?sequence=1

Luettu: 3.3.2013

Rauranen, A. 2010. Lukijan metsästys. Mallilukijan rakentuminen aikakauslehden kehittämishankkeen aikana. Journalistiikan pro gradu -työ. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25629/URN:NBN:fi:jyu-201011243117.pdf?sequence=1>. Luettu: 30.4.2013.

STT Lehtikuva. 2013. Luettavissa: <http://www.stt.fi/content/tyylikirja>. Luettu: 24.1.2013.

Suhola, A., Turunen, S. & Varis, M. 2005. Journalistisen kirjoittamisen perusteet. Oy Finn Lectura Ab. Helsinki.

Tilastokeskus 2011 a. Internetin käyttö kodin ja työpaikan ulkopuolella yleistyy. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2011/sutivi_2011_2011-11-02_tie_001_fi.html. Luettu: 2.4.2013.

Tilastokeskus 2011 b. Internetyhteydet ja internetin käyttö. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2011/sutivi_2011_2011-11-02_kat_001_fi.html. Luettu: 2.4.2013.

Töyry, M. 2005. Varhaiset naistenlehdet ja naisten elämän ristiriidat. Neuvotteluja lukijasopimuksesta. Helsingin yliopisto. Helsinki.

Töyry, M., Rätty, P. & Kuisma, K. 2008. Editointi aikakauslehdessä. Taideteollinen korkeakoulu: IADE Suomen taideyliopistojen koulutus- ja kehittämisinstituutti. Helsinki.

Virkkunen, J. 2002. Konseptien kehittäminen osaamisen johtamisen haasteena. Osaamisen johtaminen muutoksessa. Ideoita ja kokemuksia toisen sukupolven knowledge managementin kehittelyyn.

Luettavissa: http://www.tekes.fi/fi/gateway/PTARGS_0_201_403_994_2095_43/http%3b/tekes-ali2%3b7087/publishedcontent/publish/programmes/tyke/documents/raportit/raportti20.pdf. Luettu 16.3.2013

Web-opas 2012. Luettavissa: <http://www.webopas.net/verkkopalvelut.html>. Luettu: 21.10.2012.

Opintopolku.fi ▶

Kirjaudu sisään **A⁺ A⁺** På svenska
In English
Tekstiversio

Lukio Ammatillinen koulutus Ammattikorkeakoulu Yliopisto Täydennyskoulutus Opintojen valinta

Varattu murupolulle

Hae koulutuksia tästä. 🔍

OPINTOPOLKU – LÖYDÄ, VERTAA JA HAE!

Opintopolusta löydät kaiken tutkintoon johtavan koulutuksen, sähköiset hakulomakkeet sekä tietoa ja tarinoita koulutusvaihtoehdoista ja urapoluista.

LÖYDÄ

[Lue lisää siitä, mitä Opintopolussa voi tehdä](#)

Minne hakisin?

- Olen käynyt peruskoulun
- Olen käynyt lukion
- Etsin maahanmuuttajien koulutusta

220 x 164

ARTIKKELI

Ammatin ja opintojen valinta – miten päästä alkuun?

Mitä osaat? Mikä kiinnostaa? Mitä arvostat?
[Lue lisää itsetuntemuksesta](#)

Löydä vaihtoehdot, vertaile ja punnitse
[Lue lisää koulutusten hakemisesta ja Opintopolun työkaluista](#)

Jatkuvia valintoja
[Tutustu tarinoihin](#)

Osaamisen päivittämisestä
[Lue lisää uranhallintataidoista](#)

Koulutukseen haku

YHTEISHAKU nuorten ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen 27.2.-16.3.
[Hakulomake](#)

YHTEISHAKU ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin 5.3.-3.4.
[Hakulomake](#)

PERUSKOULUUN ilmoittautuminen 1.1.-31.1.
[Ilmoittautumislomake](#)

ESIKOULUUN ilmoittautuminen 1.1.-31.1.
[Ilmoittautumislomake](#)

Lisää vaihtoehtoja

- Kymppi luokka
- Ammattistartti
- Maahanmuuttajille
- Taloustieteiden koulutus
- Työn ohella opiskelu
- Ulkomailla opiskelu
- Nuorten työpajat
- Kansanopistoissa

LOREM IPSUM DOLOR

Nulla vitae elit libero, a pharetra augue. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit.
[Lue lisää](#)

Nulla vitae elit libero, a pharetra augue. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit.
[Lue lisää](#)

Lue myös

- Miten haen
- Opintojen rahoitus

BANNERI
180 x 150

Opintopolku.fi ▶

Tietoa palvelusta

Käyttöehdot

Rekisteriseloste

Opon opas opintopolkuun

Sivukartta

Sanasto

Anna palautetta - kysy neuvoa

Opetushallitus
Hakaniemenranta 6
PL 380, 00531 Helsinki
puhelin 029 533 1000

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
puhelin 0295 3 30004

Pä Svenska
In English
Tekstiversio
Kirjautu sisään A A
Opintopolku.fi

Lukio
Ammatillinen koulutus
Ammattikorkeakoulu
Yliopisto
Täydennyskoulutus
Opintojen valinta

🏠 > Ammatillinen koulutus

Perustutkinnosta laaja ammatillaitto

Mistä opinnot koostuvat?

Kuka voi hakea ja miten opiskelijat valitaan?

Joustavat opintopolut

Useampi tutkinto samanaikaisesti

Ammattistartti

Kotitalousopetus

Mikä on näyttötutkinto?

Mikä on ammatittutkinto?

Mikä on erikoisammattitutkinto?

Mitä tarkoittaa henkilökohtaistaminen?

Oppisopimus

Ammattitutkintostipendi

Ammatillinen erityisopetus

Erityisopetus aikuisille

Mitä ammatillisessa voi opiskella?

Ammatillinen koulutus

Ammatillisessa koulutuksessa harjuttavat ammattitaidon. Koulutuksen jälkeen olet valmis työelämään tai voit zyyrentää osaamistasi jatkokoulutuksessa.

Ammatillisia perustutkintoja on tarjolla kahdeksalta eri koulutuslata. Nuoret ja aikuiset hakeutuvat ammatillisiin koulutuksiin eri tavoin. Peruskoulun tai lukion päättävä nuori hakee ensisijaisesti yhteishauussa, joka järjestetään keväisin ja syksyisin.

Tutkinnon jo suorittaneen tai työelämässä osaamista hankkineen ammatillinen koulutus järjestetään näyttötutkintona. Perustutkintojen lisäksi aikuisille on tarjolla ammatittutkintoja ja erikoisammattitutkintoja.

Ammatillisten tutkintojen suorittamiseen kuluva aika riippuu hakijan pohjakoulutuksesta ja siemmasta osaamisesta.

- Peruskoulun jälkeen ammatillisen perustutkinnon suorittaminen kestää noin kolme vuotta.
- Lukion jälkeen perustutkinnon suorittaminen kestää noin kaksi vuotta.
- Aikuiskoulutuksessa näyttötutkinnon voi suorittaa jopa ilman koulutusta, jos osaaminen vastaa tutkinnon osaamisvaatotteita. Valmistavan koulutuksen tarve arvioidaan jokaisen kohdalla erikseen.

Aikuiset hakeutuvat ensisijaisesti näyttötutkintoihin ja niihin valmistaviin koulutuksiin. Opiskelu tapahtuu paitsi oppilaitoksissa, myös yhä enemmän työpaikoilla ja verkko-oppimisympäristöissä. Näyttötutkintoihin haetaan suoraan oppilaitoksiin. Syksystä 2014 lähtien Opintopolun kautta hakeutuminen on mahdollista myös aikuisille.

Ammatilliset perustutkinnot, ammatittutkinnot ja erikoisammattitutkinnot antavat kaikki jatko-opintokelpisuuden korkeakouluopintoihin.

Ammatillinen koulutus voi olla paitsi näyttötutkintoista, myös työuran eri vaiheissa tarvittavaa lisä- tai täydennyskoulutusta.

Opintopolusta löydät kaikki tarjolla olevat yhteishakuun kuuluvat ammatilliset perustutkinnot syksyllä 2013 ja keväällä 2014.

Syksyllä 2014 Opintopolkuun saadaan uutena palveluna myös aikuiskoulutustarjonta sekä aikuiskoulutusten haku.

Syksyllä 2014 Opintopolkuun saadaan uutena palveluna myös aikuiskoulutustarjonta sekä aikuiskoulutusten haku.

YHTEISHAUN VALINTAPERUSTEET UUDISTUVAT

Yhteishaku varataan nyt ensisijaisesti nuorille, tutkinnon jo suorittaneille vahvistetaan muita osaamisen täydentämisen tapoja. [Lue lisää](#)

JOUSTAVAT OPINTOPOLUT AIKUISOPISKELUN ARIEKSI?

Henkilökohtaiset koulutustilit voivat pian olla todellisuutta. [Lue lisää](#)

UUSIA JA UUDISTETTUIJA TUTKINTOJA

[Lue lisää](#)

KATSO MYÖS

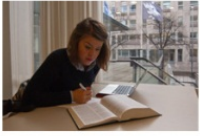
[Hakeminen](#), Näin haet opiskelemaan Opintopolun kautta.

[Ammattistartti](#), Sitä oikeaa alaa voi ammatistartissa etsiä ja kokeilla.

[Työelämän sertifikaatti](#), Pätevyyksiä ja lisäosaamista.

MUULLA AIHEESTA

[Ammattiosaaja.fi](#), Tietoa ja tarinoita ammatillisesta koulutuksesta.

PÄÄSYKOKESIIN KUULUU JÄNNITTÄMINEN

Ei kannata lannistua, mikäli opiskelupaikka ei irtoa ensimmäisellä kerralla.

SKOOTTERILLA KOULUUN

Vertti Takala, 17, suorittaa kaksioistutkintoa Äänekosken lukiossa ja Pohjoisen Keski-Suomen Oppimiskeskusten rakennusalan linjalla. Katso kuvakerromus opiskelijan päivästä.

Opintopolku.fi

Tietoa palvelusta

Käyttöehdot

Rekisteriseloste

Opon opas opintopolkuun

Sivukartta

Sanasto

Anna palautetta - kysy neuvoa

OPETUSHALLITUS

Opetushallitus
Hakaniemenranta 6
PL 380, 00531 Helsinki
puhelin 029 533 1000

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
puhelin 0295 3 30004